

Boom

Djoerd Hiemstra

TALENTEN WIJZER

TOOLKIT
TALENTONTWIKKELING
MET ONLINE TEST

3^e DRUK

Talentedwijzer

Toolkit talentontwikkeling met online test

Djoerd Hiemstra

Derde druk

Boom

inclusief website!

Met onderstaande unieke activeringscode krijg je via www.boomstudent.nl toegang tot de website met extra materiaal. Deze code is persoonsgebonden en gekoppeld aan de 3e druk. Na activering van de code is de website twee jaar toegankelijk. De code kan tot zes maanden na het verschijnen van een volgende druk geactiveerd worden. De code is eenmalig te gebruiken.

Omslagontwerp: Studio DPS, Amsterdam

Foto's omslag en binnenwerk: Studenten van NHL Stenden Hogeschool gefotografeerd door Henri Vos Fotografie

Opmaak binnenwerk: Textcetera, Den Haag

© Hiemstra & Boom uitgevers Amsterdam, 2022

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978-90-2444-575-2

ISBN 978-90-2444-576-9 (e-book)

NUR 143

www.boomstudent.nl

www.boomhogeronderwijs.nl

Inhoud

Inleiding voor studenten	7
Inleiding voor docenten	9
DEEL I INDIVIDUELE OEFENINGEN	13
Stap 1 Je talenten benoemen	15
Oefening 1. Waar ben ik goed in, waar houd ik van?	16
Oefening 2. Talentenwijzertest	19
Oefening 3. Talent in je eigen woorden	22
Oefening 4. De bron van mijn succes	24
Stap 2 Je talenten beter leren kennen	27
Oefening 5. Talenteninterview	28
Oefening 6. Mijn profielpagina	32
Oefening 7. Je bewust worden van je talenten	34
Oefening 8. De beste momenten van de dag	37
Stap 3 Je talenten effectief gebruiken	41
Oefening 9. Het voordeel van mijn talenten	42
Oefening 10. Gemakkelijke en moeilijke vakken	45
Oefening 11. Probleemoplossing met talent	47
Stap 4 Je ontwikkelingsdoelen bepalen	51
Oefening 12. Honderd doelen	52
Oefening 13. De loterij gewonnen	59
Oefening 14. Een talent volledig ontwikkelen	61
Oefening 15. Intrinsieke motivatie	63
Oefening 16. Mijn persoonlijke kerncompetentie	66
Oefening 17. Mijn droom	69
Stap 5 Je talenten optimaal ontwikkelen	73
Oefening 18. Talentontwikkelingsactiviteiten	74
Oefening 19. Goede voornemens	80
Oefening 20. Mijn Persoonlijk Excellentie Plan (PEP)	85
DEEL II GROEPSOEFENINGEN	91
Inleiding	93
Oefening 1. Voorstelrondje: Succes van de week	94
Oefening 2. Voorstelrondje: Talent in eigen woorden	96
Oefening 3. Famous talents	97
Oefening 4. Pictionary	100
Oefening 5. Talentenjacht: Talentgenoten ontdekken	101
Oefening 6. Talentenmatch	102
Oefening 7. Talentenspeeddate: Waarderend interviewen	103

Oefening 8. Talentenmuur	105
Oefening 9. Complimentendouche	106
Oefening 10. Talententoonstelling	107
Oefening 11. Partners in talent	108
Oefening 12. Taakverdeling met talent	109
Oefening 13. Job crafting	111
Oefening 14. Solliciteren met talent	113
Bijlage: Talentenkaarten	115
Verantwoording en literatuur	123
Over de auteur	127
Woord van dank	127

Inleiding voor studenten

Welkom bij Talentenwijzer!

Hoe zou het zijn als je je talenten volledig zou kunnen ontwikkelen? Als je zou kunnen studeren op een manier die perfect bij jouw kwaliteiten past? Als je je energie zou kunnen steken in die dingen die jij het allerliefste doet? Als je het werk zou kunnen doen waar jij voor in de wieg bent gelegd?

Talentenwijzer is een talentontwikkelingsprogramma dat je helpt het beste uit jezelf en uit je studie te halen. Het programma is bedoeld om je te ondersteunen bij je persoonlijke en professionele ontwikkeling. Wat zijn jouw talenten? Wanneer ben jij op je best? Waar haal jij voldoening uit? Waar wil jij echt goed in worden? Talentenwijzer helpt je om inzicht te krijgen in je persoonlijke kwaliteiten en deze optimaal te gebruiken en te ontwikkelen in je studie, werk en vrije tijd.

Talentenwijzer is gebaseerd op de *sterke-kanten-benadering (strengths-based development)*. De kern van deze benadering is dat je niet alleen moet werken aan je tekortkomingen, maar vooral ook aandacht moet besteden aan je talenten, kwaliteiten en sterke kanten. In veel landen wordt al met deze benadering gewerkt. Het programma is gebaseerd op actuele wetenschappelijke inzichten. In verschillende onderzoeken is een positief effect op de motivatie, inzet en prestaties van studenten aangetoond (Hiemstra, Bohlmeijer & Van Woerkom, 2021; Louis, 2009).

Hoe dit werkboek te gebruiken?

Deel I: Individuele oefeningen

In deel I vind je twintig individuele oefeningen. De oefeningen vormen een samenhangend talentontwikkelingsprogramma. Je kunt dit programma in principe geheel zelfstandig doorlopen. Maar het helpt natuurlijk als je de resultaten bespreekt met een coach of begeleider.

Het individuele programma in deel I bestaat uit vijf opeenvolgende stappen:

1. **Je talenten benoemen:** In stap 1 benoem je je talenten: waar ben jij van nature goed in? Je maakt daarbij onder andere gebruik van de Talentenwijzertest op de website bij het boek.
2. **Je talenten beter leren kennen:** In stap 2 ga je je talenten nader onderzoeken: hoe hangen jouw talenten samen met je interesses, je voorkeuren en je successen?
3. **Je talenten effectief gebruiken:** In stap 3 leer je hoe je je talenten kunt gebruiken: hoe kun je je talenten zo goed mogelijk inzetten in je studie, werk en vrije tijd?
4. **Je ontwikkelingsdoelen bepalen:** In stap 4 bepaal je je langetermijndoelen: waar wil jij echt goed in worden?
5. **Je talenten optimaal ontwikkelen:** In stap 5 maak je een actieplan: wat ga jij doen om je talenten optimaal te ontwikkelen?

Als je alle oefeningen hebt gedaan, beschik je over een goed doordacht *Persoonlijk Excellentie Plan*.

Deel II: Groepsoefeningen

In deel II vind je veertien groepsoefeningen. Deze oefeningen kun je met de klas of met een team doen. Je doet ze in principe onder leiding van een docent of trainer, maar je kunt ze daarna ook heel goed zelfstandig toepassen, bijvoorbeeld als je in een projectgroep werkt.

Er zijn korte oefeningen die je kunt gebruiken om een vergadering mee te openen en langere oefeningen die je kunt doen tijdens een workshop of studiedag. Er zijn oefeningen om de sfeer binnen een team te verbeteren, om elkaars talenten beter te leren kennen, om de taken en rollen binnen het team te verdelen, om elkaar te ondersteunen bij het ontwikkelen van talenten en sterke kanten, en oefeningen om je voor te bereiden op sollicitaties.

We wensen je heel veel plezier en succes met Talentenwijzer! We zijn benieuwd naar je ervaringen. Vragen, opmerkingen en suggesties kun je mailen naar djoerd.hiemstra@nhlstenden.com.

Inleiding voor docenten

Hoe creëren we een stimulerend leerklimaat waarin studenten het beste uit zichzelf kunnen halen? Talentenwijzer is een beproefde methode die docenten helpt hun onderwijs meer talentgericht vorm te geven.

Talentenwijzer biedt docenten een praktisch instrument om studenten te coachen bij het identificeren en ontwikkelen van hun talenten. De methode bestaat uit drie onderdelen:

- **De Talentenwijzertest**

Een zelf-assessmentinstrument waarmee studenten hun talenten kunnen identificeren.

- **Het werkboek Talentenwijzer**

Dit werkboek met individuele oefeningen die studenten zelfstandig kunnen doen (deel I) en groepsoefeningen die je klassikaal of in werkgroepen kunt doen om het individuele programma te ondersteunen (deel II).

- **De website bij het boek**

Een website met video's, achtergrondinformatie, handreikingen en downloads voor docenten en studenten.

Welkom op de online omgeving Talentenwijzer

- ✓ Talententest
- ✓ Downloads oefeningen & werkformulieren
- ✓ Instructievideo's
- ✓ Talentenwijzerkaartspel

Extra voor docenten

- ✓ Uitgebreide docentenhandleiding
- ✓ Artikelen
- ✓ Video's
- ✓ Studentvolgsysteem

Talentgericht coachen: hoe doe je dat?

Op de website bij het boek vind je een uitgebreide handleiding voor docenten, coaches en begeleiders, met een toelichting op zowel de theorie als de praktische toepassing van de sterke-kanten-benadering in het onderwijs. Daarnaast vind je op de website video's waarin experts de talentgerichte benadering toelichten. Zo vertelt onderwijskundige Saskia Tjepkema hoe zij studenten en professionals coacht op hun sterke kanten en licht pedagoog Luk Dewulf toe hoe hij de sterke-kanten-benadering gebruikt bij de opleiding en ontwikkeling van studenten en professionals.

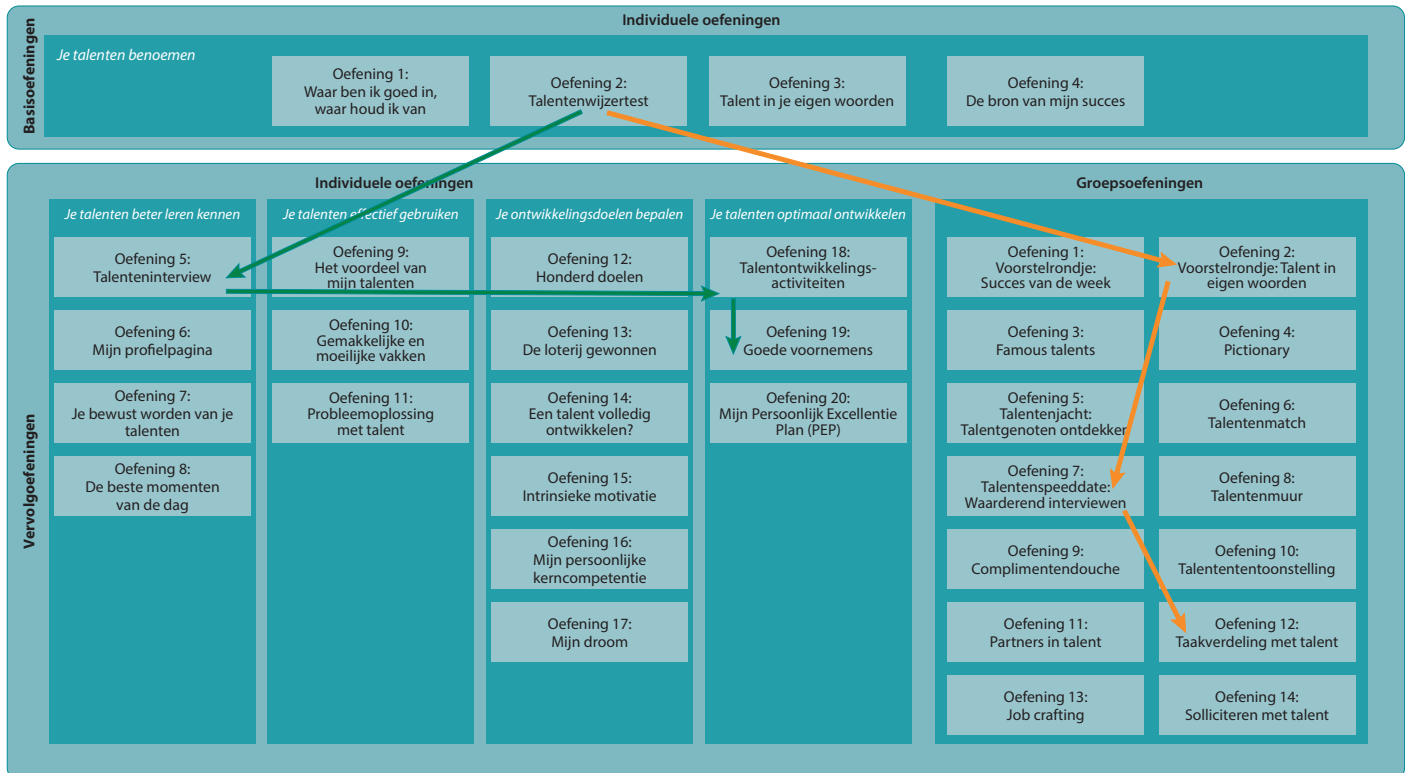

Hoe dit werkboek te gebruiken?

Talentenwijzer kan worden gebruikt bij studieloopbaanbegeleiding, introductieprogramma's, studievaardigheidstraining, mentorklassen, minoren, projecten, stagevoorbereiding, excellentieprogramma's en sollicitatietraining. De methode is ontwikkeld voor het hoger beroepsonderwijs, maar wordt ook op universiteiten en in het middelbaar beroepsonderwijs gebruikt. Er zijn verschillende manieren waarop docenten Talentenwijzer in de praktijk gebruiken:

- **Als keuzemenu**

Veel docenten gebruiken Talentenwijzer op 'eclectische wijze'. De individuele oefeningen in deel I en de groepsoefeningen in deel II zijn gemakkelijk in te passen in bestaande lesprogramma's en kunnen worden gebruikt bij workshops en trainingen. Voor de meeste oefeningen moeten de deelnemers eerst de Talentenwijzertest hebben ingevuld (oefening 2, deel I). Als je Talentenwijzer op deze manier gebruikt, is het belangrijk om niet alleen oefeningen te doen die gericht zijn op het identificeren van talenten. Onderzoek laat zien dat de kracht juist schuilt in het ontwikkelen van talenten (Hiemstra, Bohlmeijer, & Van Woerkom, 2021). Wijs studenten erop dat een talent niet iets is wat je *bent*, maar iets waar je aan moet *werken*. Hierna zie je een voorbeeld van een keuzemenu.

Figuur 1 Talentenwijzer als keuzemenu

Het is natuurlijk het beste om alle oefeningen te doen, maar het is ook mogelijk om het werkboek als keuzemenu te gebruiken en zelf een korte reeks van opeenvolgende oefeningen samen te stellen. In figuur 1 zie je twee voorbeelden. Het groene traject is een voorbeeld van een individueel traject waarbij een student eerst haar talenten identificeert met behulp van de Talentenwijzertest (oefening 2), vervolgens haar talenten beter leert kennen door middel van het talenteninterview (oefening 5), daarna activiteiten bedenkt om één van haar talenten verder te ontwikkelen (oefening 18) en tot slot een concrete planning maakt om een aantal van deze activiteiten uit te voeren (oefening 19). Het oranje traject is een voorbeeld van een traject waarbij een aantal studenten die als team gaan samenwerken in een praktijkproject eerst ieder voor zich hun talenten identificeren met behulp van de Talentenwijzertest (oefening 2), vervolgens een voorstelronde doen aan de hand van hun talenten (groepsoefening 2), daarna elkaars talenten beter leren kennen door middel van de talentenspeeddate (groepsoefening 7), om vervolgens te onderzoeken hoe de talenten van elk teamlid zo goed mogelijk kunnen worden ingezet bij het project (groepsoefening 12).

- **Als cursus**

Talentenwijzer is oorspronkelijk ontwikkeld als cursus. Je kunt dit werkboek gebruiken als basis voor een cursus van ongeveer vier tot acht lessen. Voorafgaand aan de lessen doen de studenten steeds een aantal individuele oefeningen uit deel I. In de lessen bespreek je vervolgens deze oefeningen en doe je een aantal groepsoefeningen uit deel II. Aan het eind van de cursus beschikken de studenten over een goed doordacht *Persoonlijk Excellentie Plan*, dat zij kunnen gebruiken als basis voor de keuzes die zij moeten maken in het vervolg van hun studie.

- **Als individueel programma**

De Talentenwijzermethode is zeer geschikt als hulpmiddel bij individuele coaching en begeleiding van studenten, bijvoorbeeld in het kader van de studieloopbaanbegeleiding, professionaliseringsleerlijn of loopbaanoriëntatie. Studenten kunnen de oefeningen in

deel I van dit werkboek in principe geheel zelfstandig doorlopen. Daarbij helpt het als ze de resultaten af en toe kunnen bespreken met een coach of begeleider. Het individuele programma bestaat uit vijf opeenvolgende stappen: je talenten benoemen, je talenten beter leren kennen, je talenten effectief gebruiken, je ontwikkelingsdoelen bepalen en je talenten optimaal ontwikkelen. Een logisch moment voor een begeleidingsgesprek is na afloop van elke stap. Als er minder tijd is, probeer dan in ieder geval een gesprek in te passen na stap 1, als de studenten hun talenten hebben geïdentificeerd en na stap 5, als de studenten hun Persoonlijk Excellentie Plan hebben opgesteld. Op de website is een handreiking voor het individuele coachingsgesprek opgenomen.

- **Bij team- en projectwerk**

In het beroepsonderwijs wordt steeds meer in projecten gewerkt, waarbij studenten in teams praktijkopdrachten uitvoeren. Voor hun opleiding is het essentieel dat studenten leren snel en effectief samen te werken in wisselende, multidisciplinaire teams. De oefeningen in deel II van dit werkboek kunnen worden gebruikt om het werken in teams en in projecten te ondersteunen: als kennismakingsoefeningen, om de taken en rollen binnen een projectteam te verdelen, om de samenwerking te versterken of om de samenwerking weer vlot te trekken. Het werkt het beste als studenten een teamoefening eerst een keer onder leiding van een docent of trainer hebben gedaan. Daarna zijn studenten vaak heel goed in staat om de oefening zelfstandig toe te passen bij het werken in teams.

- **Als integrale benadering**

In het ideale geval is de talentgerichte benadering integraal onderdeel van het onderwijsconcept van de opleiding: alle docenten hebben zelf het Talentenwijzerprogramma doorlopen, spreken de talententaal en stimuleren studenten om hun talenten te gebruiken en te ontwikkelen. Een talentgerichte opleiding biedt studenten keuzemogelijkheden om zelf sturing te geven aan hun opleiding en ontwikkeling. Bij belangrijke mijlpalen tijdens de studie wordt een verband gelegd met de talenten van de studenten: bij de introductie, bij het studieadvies, bij het selecteren van keuzevakken en projecten, bij het kiezen van een afstudeerrichting, bij het zoeken van een stageplaats, bij het voorbereiden op de arbeidsmarkt, enzovoort. Kortom, de gehele opleiding is erop gericht studenten te helpen hun talenten te ontwikkelen en het beste uit zichzelf te halen.

Een integrale benadering is het ideaal dat ten grondslag ligt aan dit Talentenwijzerprogramma. Dit betekent echter niet dat je de methode niet kunt toepassen wanneer nog niet aan deze voorwaarde is voldaan. Een integrale benadering is geen harde voorwaarde om de Talentenwijzer te kunnen gebruiken. Het begint vaak bij enkele enthousiaste docenten, waarna steeds meer docenten worden aangestoken door het inspirerende perspectief van de talentgerichte benadering: onderwijs dat erop is gericht de unieke kwaliteiten van iedere student tot bloei te brengen.

Op de website vind je een uitgebreide docentenhandleiding met meer informatie over het toepassen van de talentgerichte benadering

We wensen je heel veel plezier bij het werken met Talentenwijzer! We zijn benieuwd naar de ervaringen. Vragen, opmerkingen en suggesties kun je mailen naar djoerd.hiemstra@nhlstenden.nl.

Talentedwijzer biedt een toolkit voor talentontwikkeling. Deze toolkit helpt je om het beste uit jezelf en uit je studie te halen. Waar ben jij van nature goed in? Wat vind je leuk om te doen? Waarin wil jij uitblinken? De oefeningen in dit werkboek geven je inzicht in je persoonlijke kwaliteiten en leren je hoe je deze optimaal kunt gebruiken en ontwikkelen in je studie, werk en vrije tijd.

Talentedwijzer is gebaseerd op de sterke-kanten-benadering. Dat houdt in dat je niet alleen moet werken aan je tekortkomingen, maar vooral ook aandacht moet besteden aan het ontwikkelen van je kwaliteiten. Het programma heeft een degelijke wetenschappelijke basis. In verschillende onderzoeken is een positief effect aangetoond op de motivatie, inzet en prestaties van studenten. In de Verenigde Staten wordt in het hoger onderwijs veel met deze benadering gewerkt.

DE TALENTENWIJZERMETHODE BESTAAT UIT DRIE ONDERDELEN:

- de **talentedtest** op de website.
- het **werkboek Talentedwijzer** met groepsoefeningen en individuele talentontwikkelingsoefeningen.
- de **website** bij het boek met video's, achtergrondinformatie, handreikingen en downloads voor docenten en studenten.

Talentedwijzer wordt gebruikt bij studieloopbaanbegeleiding, introductieprogramma's, studievaardigheidstrainingen, mentorclassen, stagevoorbereidingen, excellentieprogramma's en sollicitatietrainingen. **Talentedwijzer** biedt docenten een praktisch instrument om studenten te coachen en te begeleiden bij hun ontwikkeling tot bevlogen professionals.

Dr. Djoerd Hiemstra is psycholoog. Hij is gepromoveerd aan de Rijksuniversiteit Groningen op onderzoek naar de effectiviteit van de sterke-kanten-benadering. Als docent-onderzoeker is hij verbonden aan NHL-Stenden Hogeschool.

